

novega predstavnika regije je bil izvoljen Žiga Zwitter (ziga.zwitter@ff.uni-lj.si), na kogar se obrnite v primeru predlogov okoljskozgodovinskih dejavnosti. Regija želi nadaljevati z aktivnostmi, kot so:

(a) spodbujanje zanimanja in raziskav študentov na področju okoljske zgodovine v regiji in onkraj nje. Tako v Zagrebu redno potekajo univerzitetna predavanja iz okoljske zgodovine, v manjši meri jih izvajamo tudi v Ljubljani. Prirejamo gostujoča predavanja za študente. Na iniciativo Oddelka za zgodovino Filozofske fakultete v Zagrebu bo tam 1. februarja 2020 potekala okoljskozgodovinska okrogla miza, namenjena doktorskim študentom, v Sloveniji pa v letu 2020 pripravljamo mednarodno šestdnevno poletno šolo za magistrske in doktorske študente o okoljski zgodovini dinarskega krasa. Na Filozofski fakulteti v Beogradu potekajo tribune o okoljskih temah.

(b) sodobne raziskave okoljske zgodovine, ki kombinirajo ustaljene in izvirne raziskovalne pristope, metodologije in vsebine. Redno vsako leto izhaja revija *Ekonomika i ekohistorija*, ki je eden osrednjih spodbujevalcev okoljskozgodovinskih raziskav v regiji in ima že 15-letno tradicijo. Leta 2020 načrtujemo izid tematske številke na temo historične klimatologije. Decembra 2019 pa se zaključuje rok za oddajo izvlečkov člankov mednarodne znanstvene multi- in interdisciplinarnе monografije *Environmental Histories of the Dinaric Karst* z izvirnimi raziskovalnimi prispevki, ki obravnavajo obdobja od prazgodovine do sodobnosti. Dogovarjamo se z mednarodno uveljavljeno založbo, tako da bo knjiga predvidoma izšla v letu 2021/22. Vabljeni k sodelovanju! Več informacij je na voljo tu: <http://eseh.org/call-for-papers-environmental-history-of-the-dinaric-karst/>.

(c) spodbujanje zanimanja za okoljsko zgodovino med uveljavljenimi raziskovalci na disciplinarnih, interdisciplinarnih in multidisciplinarnih dogodkih v regiji.

(d) nadgradnja vidnosti okoljskozgodovinskih rezultatov, do katerih prihajamo v regiji, z uporabo ESEH portala Arcadia http://www.environmentandsociety.org/tools/map#/content/arcadia_item/. Vabljeni k pripravi izvlečkov o svojih objavah, da bodo te bolj dostopne mednarodni znanstveni publiko okoljskih zgodovinarjev.

Vabljeni, da s svojimi idejami prispevate k dejavnostim regije in da se včlanite v društvo!

Na konferenci smo poleg naše regije izglasovali tudi ustanovitev ESEH regij Ukrajina in Severna Makedonija.

Poleg tega smo izvolili novo vodstvo ESEH: predsednik je postal Marco Armiero (Royal Institute of Technology, Stockholm: Environmental Humanities Laboratory), podpredsednika pa Andrea Gaynor (The University of Western Australia) in Wilko Graf von Hardenberg (Max Planck Institute for the History of Science).

Vabljeni, da se udeležite prihodnje bienalne konference ESEH, ki bo leta 2021 v Bristolu!

Žiga ZWITTER

TRETJI SVETOVNI OKOLJSKOZGODOVINSKI KONGRES (3RD WORLD CONGRESS OF ENVIRONMENTAL HISTORY), FLORIANÓPOLIS, BRAZILIJA, JULIJ 2019

Od 22. do 26. julija 2019 je na *Universidade federal de Santa Catarina* v Florianópolisu potekal *Tretji svetovni okoljskozgodovinski kongres* z motom *Convergences: The Global South and the Global North in the Era of Great Acceleration* (<https://www.3wceh2019.floripa.br/>). Gre za obsežno svetovno konferenco, kakršno izbrana organizacija gostiteljica v sodelovanju z *Mednarodnim konzorcijem okoljskozgodovinskih organizacij* (ICEHO: <http://www.iceho.org/>) organizira vsakih pet let. V prvotni programski brošuri najdemo 282 referatov, 56 prispevkov v okviru okroglih miz in eksperimentalnih sekcij, 14 plakatov in dve plenarni vabljeni predavanja. Gre za prispevke, ki jih je programski odbor sprejel na podlagi kakovostnih povzetkov. Razen plenarnih dogodkov so predavanja in diskusije po podatkih prvotnega programa potekali na 8 do 10 lokacijah hkrati, tako da se je bilo potrebno odločiti za enega od dogodkov, ki so potekali vzporedno, kar je na tako obsežnih konferencah standard. Večina referentk in referentov je obravnavala okoljsko zgodovino industrijske dobe, vendar tudi referati o starejših

obdobjih niso bili izjema. Končna različica programa po posameznih dnevih in povzetki referatov so dostopni tule: https://convention2.allacademic.com/one/iceho/iceho19/index.php?cmd=Online+Program+Load+Focus&program_focus=program_calendar&PHPSESSID=5mc4tt75sbo6mv08obpevuhp14&selected_day=2019-07-22&PHPSESSID=5mc4tt75sbo6mv08obpevuhp14.

Uspešna konferenca je bila multidisciplinaren, interdisciplinaren, v primeru znanja o pridelavi listov rastline *Ilex paraguariensis*, ki vsebujejo kofein, pa celo transdisciplinaren dogodek, saj so bili med nastopajočimi poleg znanstvenikov tudi tradicionalni pridelovalci listov te rastline. Svetovni okoljsko-godovinski kongresi so mesto spoznavanja najnovejših raziskovalnih rezultatov na nivoju, ki prestane sito izbora, prostor plodnih diskusij in izmenjav nasvetov glede okoljsko-godovinske literature na posamezne teme v svetovnem merilu ter mesto sklepanj novih raziskovalnih sodelovanj. Del prispevkov je obravnaval metodološke pristope in usmeritve. Sporočila delavnice o izzivih interdisciplinarnosti bi morali vzeti resno vsi okoljski zgodovinarji in zgodovinarke: v zgodovinopisju je še vedno preveč prisotno individualno raziskovanje. Kot je poudarila avstrijska akademikinja, redna profesorica okoljske zgodovine in nekdanja dekanja Fakultete za interdisciplinarno raziskovanje in izobraževanje Verena Winiwarter, raziskovalec okoljske zgodovine, naj bo zgodovinar, geograf ali naravoslovec, sam nikoli ne vidi toliko odprtih vprašanj, raziskovalnih in interpretativnih izzivov, kot bi jih, če bi se povezal z ekspertom drugega raziskovalnega področja, zato rezultati individualnega dela običajno niso v tej meri izvirni, kot bi lahko bili, če bi se raziskovalec namesto za samostojno raziskavo odločil za interdisciplinarno raziskovanje v sodelovanju. Interdisciplinarno so-raziskovanje zgodovinarjev in naravoslovcev pa uspe le, če navzlic razlikam glede raziskovalnih metod in celo raziskovalnih vprašanj obstaja medsebojno zaupanje in vzajemno raziskovalno zanimanje med vsemi člani teama.

Nagrado za najboljši referat o okoljski zgodovini Latinske Amerike, predstavljen na tej konferenci, ki jo je podelila *Sociedad Latinoamericana y Caribeña de Historia Ambiental*, je prejel Maximilian Fritz Feichtner z *Rachel Carson Center for Environment and Society*, in sicer za referat z naslovom *Toxic Ghost Acres – or the Dynamics of Disposing of Oil Production Wastes in the Ecuadorean Amazon in the 1970s and 1980s*, nagrado *Environmental History Cluster Austria* za najboljšo interdisciplinarno okoljsko-godovinsko raziskavo, predstavljeno v Florianópolisu, pa William San Martin z Worcester Polytechnic Institute – za referat *The Place of National Science in Transnational Environmental Governance: Chile's nitrogen revolution and the global nitrogen challenge*.

Brazilija se v času konference sooča z okolju zelo nenaklonjeno politično situacijo. V brazilsko kmetijstvo uvajajo stotine novih kemičnih spojin, med katerimi so številne prepovedane v večini drugih držav. Drug ključni problem je deforestacija. Okoljski zgodovinar José Augusto Pádua z Inštituta za zgodovino na Zvezni univerzi v Riu de Janeiru je v referatu o brazilskem amazonskem gozdu (tj. 60 % celotnega amazonskega deževnega gozda) poudaril, da so še leta 1970 različni tipi brazilskega amazonskega deževnega gozda pokrivali 98 % svojega območja iz časa prihoda Evropejcev, leta 2016 pa le še 81 %. Nove raziskave kažejo, da je na ozemlju brazilskega amazonskega gozda ob prihodu Evropejcev živelo okoli 5,5 milijona ljudi, in sicer ne izključno v vaseh, ampak tudi v urbanih naseljih. Evropejci, ki so ob svojem prihodu tamkajšnji gozd opisovali kot pragozd, so v bistvu v veliki meri spoznavali sekundarne gozdove. Kljub temu tedanji posegi v amazonski gozd niso primerljivi z današnjimi. Prihodu Evropejcev je sledila depopulacija amazonskega gozda. Obsežna izvozno naravnana gospodarska raba je tamkajšnji gozd zajela med letoma 1850 in 1915, ko je bila za območje značilna množična raba kavčuka v kontekstu razvijajoče se industrije avtomobilskih gum, pri čemer so si tedaj prizadevali za ohranjanje, ne za uničevanje gospodarsko ključnega drevja. Uničevanje brazilskega amazonskega gozda je sodoben fenomen, ki se je v veliki meri začel v 70. letih 20. stoletja – v času vojaške diktature in strahu, da se bo na teh odmaknjenih delih Latinske Amerike uveljavila kaka druga politična sila, sploh ZDA. V 80. in 90. letih 20. stoletja je bila situacija v amazonskem gozdu kritična – tako z vidika deforestacije kot glede pobijanja domorodnega prebivalstva. Razmere so se na podlagi sodelovanja med znanostjo in politiko bistveno izboljšale med letoma 2004 in 2014, ko je stopnja deforestacije brazilskega amazonskega gozda (izdelave golosekov) upadla za 82 % in obstajala je resna vizija, da bodo dosegli 0 % stopnjo tamkajšnje deforestacije. Hkrati so ustanovili obsežna naravovarstvena območja, deforestacijo

pa preprečevali tudi z vojsko. Politični zasuk z ekstremno desno vladom, ki je zmagala na volitvah leta 2018 in zagovarja mnenje, da ima država gozd v imenu gospodarske rasti pravico posekati, hkrati pa zanika rezultate znanstveno korektnega monitoringa deforestacije, je povzročil tako hudo poslabšanje odnosa do gozdnih virov, kolikršnega po podatkih referenta – J. A. Pádua – ni bilo niti v času vojaške diktature. Kar zadeva amazonski gozd, je deforestacija sploh močna na njegovem jugu. Medtem ko je amazonski gozd vendarle deležen mednarodne pozornosti, to v mnogo manjši meri velja za uničevanje tropske savane Cerrado, prav tako v imenu gospodarske rasti. Mednarodna znanstvena skupnost okoljskih zgodovinarjev, zbranih v Florianópolisu, je v okviru konference s podpisi podprla izjavo, ki si prizadeva za izboljšanje situacije.

Organizatorji so se potrudili, da je bila konferenca uspešna, čeprav so se morali soočiti z neprofesionalno odpovedjo ne tako malo sprejetih referatov zadnji trenutek, kar je zahtevalo vsakodnevne prilagoditve programa. Kot pomanjkljivost konference naj opozorim na nenavadno dejstvo, da je število referatov v posamezni predavalnici v 90-minutnih časovnih enotah v skladu s prvotnim programom znašalo od dva do pet – želeli bi si mnogo večje enotnosti. Posledično tudi voditelji sekcij niso prejeli enotnih smernic, koliko časa naj trajajo posamezni referati, poleg tega so bila tolmačenja voditeljev sekcij glede vprašanja, ali se diskusija sme zavleči v 30-minutni odmor ali ne, različna, kar je vodilo v neprimerno različno trajanje referatov – od 15 do 30 ali celo 45 minut, odvisno od odločitve vodje sekcije in od števila referatov. Tudi prilagoditve programa niso bile najbolj spretne, saj so zaradi odpovedi nekaterih referatov posamezne sekcije ukinili, preostale referate pa dodali obstoječim sekcijam, namesto da bi referentom ob soočanju z odpovedmi dali možnost daljših, vsaj 20-minutnih referatov, kar bi si želela večina referentov.

Za novega predsednika ICEHO je bil izvoljen zaslužni profesor Graeme Wynn z geografskega oddelka University of British Columbia – nekdanji predsednik *American Society for Environmental History*. Ni še znano, kje bo potekal Četrti svetovni okoljskozgodovinski kongres leta 2024, kot novost pa predsednik obeta kombinacijo klasične in e-konference, tako da bo možnost udeležbe prek svetovnega spleta omogočila prijavo referata kar največ okoljskim zgodovinarjem in zgodovinarjem. Pred tem pa ste vabljeni k sodelovanju na bienalnih konferencah Evropskega združenja okoljskih zgodovinarjev (ESEH: eseh.org/).

Žiga ZWITTER

ĐURĐEVAČKI PIJESCI: GENEZA, STANJE I PERSPEKTIVE, ZBORNİK RADOVA SA ZNANSTVENOG SKUPA, HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI, ZAGREB - KRIŽEVCI, 2019., 406 STR.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti objavila je zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Đurđevcu pod nazivom »Đurđevački pijesci: geneza, stanje i perspektive«. Znanstveni skup održan je 2017. godine, a tijekom dva dana pedesetak znanstvenika i istraživača podnijelo je 25 referata o različitim temama vezanima za Đurđevačke pijeske (opširan prikaz skupa objavljen je u 32. broju časopisa za multidisciplinarna istraživanja »Podravina« u prosincu 2017. godine). Glavni urednik ovog zbornika je akademik Franjo Tomić, a izvršni urednici su akademici Dragutin Feletar i Ferdo Bašić. Objavljanjem ovakvog zbornika, kao i organizacijom znanstvenog skupa, ostvaren je cilj da se prikupi što više znanstvenih radova o Đurđevačkim pijescima. Stoga je glavno obilježje ovog opsežnog zbornika radova mnogobrojnost i raznolikost obrađenih tema. U usporedbi sa svim dosadašnjim izdanjima o Đurđevačkim pijescima ovaj zbornik predstavlja vrlo bogat i pouzdan izvor znanstvenih spoznaja o različitim pitanjima o nadaleko poznatom fenomenu Đurđevačkih pijesaka. Vrlo dobro su zastupljene teme o povijesti Đurđevačkih pijesaka pri čemu ima i ekohistorijski oblikovanih radova. Podjednako su zastupljene teme o okolišu Đurđevačkih pijesaka i o njihovom gospodarskom iskorištavanju pa se ovdje nalaze i prinosi poznavanju ekonomske povijesti.

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Ekohistorija rijeke Drave
Environmental History of the Drava River

Volumen XV. / Broj 15
Zagreb – Samobor 2019
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher:

Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
www.ffzg.unizg.hr; http://ckhis.ffzg.unizg.hr/

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moaćanin,
Hrvoje Petrić, Drago Rokсандić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Rokсандić – president/predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Marija Benić Penava (*Dubrovnik*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Auckland, New Zealand*), Ljiljana Dobrovšak (*Zagreb*), Goran Đurđević (*Požega*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordan Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Honolulu, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Vesna Vlahović-Štetić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2019.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Vodenica Blaža i Vojteka Hrvoića iz Ferdinandovca

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA